

4.3.2022

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Asia: HE 106/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Puolustusvoimien virka-avusta poliisille ja eräiksi muiksi virka-apua koskeviksi laeiksi

Pääesikunta pitää ehdotettua uutta virka-apulakia hyvänä ja tarkoituksenmukaisena uudistuksena. Lakiesitys vastaa muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimuksiin ja selkeyttää viranomaisten toimivaltuuksia. Puolustusvoimien näkökulmasta on tärkeää varmistaa, että viranomaisten toimivaltuudet ovat ajan tasalla myös turvallisuusympäristön muuttuessa uusia uhkia vastaan.

Poliisi vastaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisestä poliisilaissa säädetyin tavoin. Puolustusvoimien päätehtävä on sotilaallinen maanpuolustus. Virka-apumenettelyllä taas mahdollistetaan viranomaisten resurssien tehokas ja tarkoituksenmukainen käyttö, eikä sillä muuteta viranomaisten välisiä toimivaltasuhteita. Pääesikunta pitää hyvänä tämän lähtökohdan säilyttämistä virka-apulain kokonaisuudistuksessa.

Viranomaisten johto- ja toimivaltasuhteet ilmenevät hallituksen esityksestä selkeästi ja täsmällisesti. Lisäksi esityksestä käyvät riittävän selvästi ilmi toimivallan käytön edellytykset ja rajoitukset. Pääesikunta pitää tärkeänä sen lähtökohdan säilyttämistä, että virka-avussa tarvittavien puolustusvoimien resurssien käyttö on tilapäistä ja virka-apuna pyydetävät resurssit sellaisia, joita poliisilla ei ole tilanteessa käytettävissään. Virka-avun antaminen ei myöskään saa vaarantaa puolustusvoimien päätehtävän suorittamista.

Poliisin virka-apupyynnössä esittämä uhka-arvio toimii puolustusvoimissa virka-apua koskevan päätöksenteon keskeisenä perustana. Pääesikunta esittääkin lisättäväksi esityksen 6 §:ssä lueteltuihin virka-apupyyntöön sisällytettäviin asioihin virka-aputehtävän uhka-arvion. Lisäys olisi tarpeen virka-aputehtävään osoitettavien resurssien näkökulmasta.

4 §:ssä esitetty varautuminen vaatimaan virka-aputehtävään on pääesikunnan näkemyksen mukaan erittäin tarpeellinen 8 §:ssä lueteltujen rikosten oikea-aikaiseksi estämiseksi tai keskeyttämiseksi. Varautu-

mismahdollisuus lyhentää vaativan virka-avun toimeenpanoon kuluva aikaa merkittävästi. Pääesikunta katsoo, että tällaisesta varautumisesta tulee olla olemassa laintasoinen säännös.

Ehdotetun lain 5 §:n mukaan puolustusvoimien virka-apu voi sisältää enintään henkilökohtaisen aseistuksen käyttöä myös silloin, kun kyse ei ole vaativasta virka-avusta. Eситetty muutos on merkittävä parannus voimassa olevaan virka-apulakiin nähden. Aseellisen virka-avun sitominen rikoslain 34 a luvun mukaisten terrorismirikosten estämiseen tai keskeyttämiseen on ongelmallista, koska tekijän motiivin selvittäminen nopeassa tilanteessa voi olla mahdotonta. Pääesikunta korostaa, että voimankäyttö perustuu aina vähimmän haitan periaatteeseen sekä tarpeellisuusperiaatteeseen, mukaan lukien lievimmän tehokkaan voimakeinon käyttö.

Puolustusvoimien virka-apuosastoon kuuluvalla sotilaalla ei olisi uudessakaan virka-apulaissa itsenäistä toimivaltuutta päättää voimakeinojen käytöstä, vaan voimakeinojen käyttö tapahtuisi aina poliisimiehen johdolla ja ohjauksessa. Pääesikunta pitää tämän periaatteen säilyttämistä asianmukaisena.

Marika Järvenpää
Sotilaslakimies, OTM, SM
Oikeudellinen asiantuntijatukisektori
Pääesikunta, oikeudellinen osasto